

Joguines sense plàstic

Proposta didàctica sobre
consum responsable de jocs i joguines

LA VIDA DELS
jocs
I DE LES
joguines

Un projecte de

Amb el suport de

PRESENTACIÓ

El model de consum actual és un dels principals responsables de la situació d'emergència climàtica en la que ens trobem avui en dia. Un consum desmesurat i poc reflexiu que genera infinitat de residus, consumeix massa energia i recursos, deslocalitza i allunya la producció del consum i ens porta a no valorar tot el que tenim.

Com a resposta a aquest model de consum, fa temps que es va encunyar el terme Consum Responsable per englobar totes aquelles iniciatives, accions i objectes i serveis que es generen des d'una posició completament diferent i donen alternatives per evitar la gran majoria de problemàtiques que genera el consum normalitzat.

Convidar als infants a reflexionar sobre els seus hàbits i maneres de consumir, analitzar-los i proposar noves alternatives és un primer pas imprescindible per assolir una verdadera transició cap a un consum més conscient en la societat alhora que se'ls reconeix com agents de canvi i educadors.

Aquesta guia pretén donar recursos al professorat docent i a d'altres agents relacionats amb el centre escolar (AMPA, consell escolar, famílies, casal infantil...) mitjançant la proposta de diverses iniciatives per tal de poder treballar el consum responsable de joguines des d'una perspectiva àmplia.

EL PLÀSTIC ALS JOCS I LES JOGUINES

El plàstic és un material derivat del petroli del qual se'n parla moltíssim. Coneixem moltes de les conseqüències nocives del seu desorbitat consum però cada dia se'n coneixen de noves. De la mateixa manera, cada dia es fa més patent la necessitat de reduir el seu consum i substituir-lo per altres materials menys contaminants i més sostenibles.

Si ens fixem en els jocs i les joguines dels infants, veurem que moltíssimes d'elles el porten incorporat entre els seus materials. A més de ser un material, quan es tracta de joguines, poc resistent i molt difícil de reparar, suposa un gran repte al gestionar les joguines com a residu: la barreja de tipus de plàstic i d'altres materials fa que el seu reciclatge sigui impossible i acabin als abocadors o a les incineradores.

Per aquest motiu, la campanya Joguines sense plàstic té com a objectiu facilitar una reflexió crítica al voltant de l'ús de plàstic en les joguines i promoure un consum més responsable de les mateixes.

CONSUM RESPONSABLE DE JOGUINES

Les joguines són els objectes més significatius durant la vida dels infants. El suport emocional i creatiu que ofereixen a l'hora de jugar i, en alguns casos, en moments importants en la vida dels infants, fan d'elles elements molt importants i determinants en el seu dia a dia.

Degut a aquesta gran importància i al fet de ser els objectes que a aquestes edats més s'utilitzen, el mercat ha traspasat totes les seves característiques i hàbits al sector de jocs i joguines per infants. Així, totes les pràctiques de consum habituals que hi ha a la nostra societat s'han traslladat als jocs i les joguines i han possibilitat determinades pràctiques molt freqüents: moltes joguines i de poca qualitat, joguines que venen de l'altre punta del món, impossibles de reciclar per la barreja de materials...

En aquesta guia hi trobareu diferents recursos per acostar als infants pràctiques i hàbits de consum responsable de joguines i per promoure la reducció de l'ús de plàstic en les seves joguines i jocs.

PROPOSTES PER CICLES

CICLE INICIAL

Exposició: Estimem les nostres joguines!

Les joguines són objectes molt importants en la vida dels infants i carregats de significats i records. Per això, fer-los un homenatge i compartir aquests significats amb tota l'escola ens permet reconèixer aquesta importància i revaloritzar les joguines amb història.

Objectius:

- Revaloritzar les joguines amb història i reconèixer la seva importància en les vides dels infants.
- Promoure un debat del consum excessiu de joguines contra el consum responsable de joguines.

Demaneu a les famílies que enviïn una foto de la joguina preferida de cada infant. Serà la motivació perquè els infants expliquin la seva història plegades: qui li va regalar la joguina, quant temps fa que la té, algun record... A partir d'aquí podem parlar sobre la importància que tenen les joguines i si realment en necessitem tantes.

Després, els infants hauran de preparar la seva obra per l'exposició: imprimiu les fotos i faciliteu als infants el material per emmarcar-les i poder escriure la història de la joguina. Un cop fet, podeu penjar-les al passadís, a l'entrada de l'escola...

CICLE MITJÀ

Taller de creació de joguines

Tot i que, per jugar, els infants necessiten poc més que la seva imaginació, de vegades la gran quantitat de joguines que tenen els fa oblidar que no sempre les necessiten i que tenen a l'abast moltíssims recursos per construir les joguines més increïbles. Aprofitar materials per poder transformar-la en realitat ens permet treballar diferents habilitats i fomentar la reutilització i pot ser un bon recurs per aniversaris, amics invisibles...

Objectius:

- Estimular la imaginació dels infants i les seves habilitats manipulatives i creatives.
- Promoure la reutilització de materials.
- Facilitar una reflexió sobre la falsa necessitat de tenir joguines comercials.

Recolliu, durant un temps, residus de l'escola i de les cases: capsos, rotllos de cartró del paper, pots, taps, llaunes... i prepareu també algo de material divers com: pintura, fils, pineses...

Primer, els infants hauran de dissenyar la seva joguina. Aquest pas permet que puguin fer una planificació dels materials que necessiten alhora que els permet construir ja amb un objectiu marcat. Amb el disseny ja fet i tots els materials a punt, tocarà la construcció. Per aquest moment, va bé que hi hagi més d'una persona adulta per ajudar i que compteu amb materials com tisoires, pistoles de silicona, pega, fil i agulla...

Un cop acabades, podeu fer-ne una exposició a l'escola!

CICLE SUPERIOR

D'on venen les nostres joguines?

Saber qui, on i com han fabricat les nostres joguines i les seves implicacions és imprescindible per promoure una reflexió sobre el nostre model de consum i incentivar pràctiques de consum responsable.

Objectius:

- Conèixer l'origen de les nostres joguines, on s'han fabricat i les implicacions socials i ambientals de les mateixes.
- Incentivar un debat sobre el nostre model de consum i el nostre paper en el canvi i l'emergència climàtica.

Cada infant haurà de portar una joguina de casa i, conjuntament, es marcaran en un mapa els seus països de fabricació, unint-los amb una línia amb Sabadell, per poder veure el gran viatge que fan la majoria de les nostres joguines abans d'arribar a la botiga. Aquest serà el punt d'inici per un debat sobre el nostre model de consum i les seves conseqüències: gran malbaratament d'energia en el transport i producció de les joguines, vulneració de drets laborals i mediambientals... I recollirem les propostes dels infants per consumir joguines de manera més responsable.

Acabarem l'activitat fent un pòster amb tota la informació i les conclusions per poder penjar en algun lloc visible de l'escola i compartir-ho amb la resta d'infants i famílies.

PROPOSTES PER A TOTES LES EDATS

Intercanvi

Tots els infants tenen a casa unes quantes joguines amb les que ja no juguen. Moltes famílies, sovint al Nadal, fan neteja i porten aquestes joguines a recollides solidàries o als punts de reciclatge municipal.

Aquesta bona pràctica comporta un missatge ocult que hem de canviar. Si les joguines de segona mà són pels infants amb menys recursos, els infants no valoraran cap joguina que no sigui nova.

Per tant, promoure les joguines de segona mà ens permet, a més d'allargar l'ús d'un munt de joguines, promoure que els infants valorin les joguines per totes les estones que poden gaudir amb elles, no per si són noves o no.

Intercanviar implica que cada infant escull una joguina que ja no utilitzi i la porti a la classe per poder oferir-la a un altre infant a canvi de la seva joguina. Es poden organitzar intercanvis en diferents modalitats (per classe, per cicles, tota l'escola) i amb diferents limitacions (màxim de joguines per portar, tipus de joguines - trencaclosques, joc simbòlic...-). Sempre és molt interessant que cada infant escrigui en una targeta la història de la joguina (qui li va regalar, quant temps fa que la té, algun record que tingui amb ella) per acompanyar-la a l'intercanvi.

També podem elaborar un sistema de puntuació per les joguines. D'aquesta manera, els infants reben cupons amb una puntuació determinada per les joguines que porten i que poden utilitzar per agafar joguines que han portat la resta d'infants.

Consells per un bon funcionament:

- Organitzeu un intercanvi per classe.
- L'intercanvi pot ser de joguines en general o d'algun tipus en concret: nines, jocs de taula, vehicles, joguines de fusta o de tela, trencaclosques...
- Assegureu-vos que les joguines estan netes i en bon estat.
- També podeu intercanviar contes i disfresses!

Préstec

Una pràctica que ens sembla tan habitual en altres objectes, com els llibres, quan parlem de joguines se'ns fa una mica estrany. Però és una molt bona opció perquè els infants tinguin accés a molts jocs i joguines sense necessitat de comprar-les totes. A més, es pot iniciar amb les joguines i jocs que els infants tinguin a casa i ja no utilitzin.

Per qüestions d'higiene, aquest format acostuma a funcionar molt i molt bé amb jocs de taula.

Necessitareu un prestatge on poder tenir les joguines exposades i un document on anar recollint les dades dels préstecs. A l'igual que l'intercanvi, aquesta proposta accepta diferents modalitats: podeu fer-la per classes, per cicles o a tota l'escola, tot i que aquest últim no és recomanable pel volum tan gran d'infants que representa.

Consells per un bon funcionament:

- Especifiqueu les normes de funcionament: temps de duració del préstec, estat en que estan els jocs i joguines i com han de tornar...
- Porteu un bon registre dels préstecs que es fan per saber en tot moment qui té cada joc o joguina.
- Plastifiqueu els jocs de taula i guardeu les peces petites en bossetes.
- Reviseu tots els jocs abans i després d'un préstec, en presència de l'infant.

Capses de joguines compartides

Fa uns anys a diferents països d'Europa es van popularitzar les caixes de joguines comunitàries: als parcs infantils es podien trobar sempre i a disposició de tothom unes caixes amb joguines que havien anat portant les famílies. D'aquesta manera, no calia que els infants portessin joguines de casa i podien jugar amb materials molt diferents i canviants.

Aquí es van començar algunes iniciatives semblants però no es van popularitzar tant. Però és una molt bona idea per fer a l'escola!

Es tracta de fer una recollida de joguines entre les famílies per poder tenir capses de joguines compartides que aprofitin tots els infants. D'aquesta manera, la varietat de joguines serà molt més gran i s'aprofitaran joguines que, segur, a casa no utilitzen gaire.

Consells per un bon funcionament:

- Especifiqueu quin tipus de joguines necessiteu: joguines esportives, pel sorral...
- Feu una caixa de joguines diferents per cada cicle: d'aquesta manera, cada grup d'edat podrà gaudir de joguines adients per la seva edat.
- Cada caixa pot tenir responsables rotatius que s'encarreguin de guardar-la i revisar que es recullin totes les joguines.

Estimarem

Així les cuidarem i duraran molt de temps.

Intercanviarem

Així podrem intercanviar les joguines que ja no volem amb altres infants i no comprar-ne de noves.

Llogarem

així no haurèm de comprar jocs ni joguines.

Compartirem

Podrem jugar amb altres infants en espais infantils com ludoteques i casals infantils.

Repararem

Allargarem la seva vida i no les haurèm de llençar quan es trenquin. Les joguines de plàstic són molt difícils de reparar i tenen vides molt més curtes.

Experiències immaterials

Regalar experiències immaterials és més original i residu 0.

Segona mà

Els jocs i joguines tenen moltes vides!

Reduirem

No necessitem tenir tantíssimes joguines. En tindrem menys i de millor qualitat.

Jugar amb la natura

No generem residus i tots els elements són naturals.

Crearem

les nostres pròpies joguines aprofitant capses i cartroquets, peces de roba vella... sense barrejar materials.

Escollirem

Joguines de materials sostenibles com tela, suro, fusta,...

Recanvis

Quan se't trenqui o perdi una peça d'un trencaclosques o joc de taula, podem reproduir-la amb cartró o fusta.

Valors

Buscarem aquelles joguines que promoguin la sostenibilitat i, per tant, no incloguin plàstic en els seus materials.

Preguntarem

ens informarem i reflexionarem sobre els materials que componen la joguina abans de comprar-la.

Reciclem

No volem cap joguina als abocadors i el plàstic de les joguines no es recicla: portant-les a les deixalleries o punts verds es poden reutilitzar!

PER SABER-NE MÉS

Campanya de sensibilització La vida dels jocs i de les joguines

On trobareu el vídeo de la campanya i molta informació sobre consum responsable de joguines
<https://lavidadelesjoguines.org/>

Joguines: compra responsablement. Guia de la Diputació de Barcelona sobre consum i ús de joguines

<https://www.diba.cat/documents/167269/1355999/joguines.pdf/0ec0485c-af04-4b5f-a1b5-c21135ccf39c>

Renova les teves joguines

<https://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/ca/esidu-zero/reutilitzacio/renoves/renova-les-teves-joguines>